

הופעתו האישית מרשימה: אף כי גובהו 1,62 מ', הרי כתפיו רחבות, חזהו כחבית, ולפניו צבע אדמדם, שכולו אומר בריאות. שערותיו האפורות המסולסלות מסורקות לאחור, ללא שביל.

טיטו מצטלם כמעט תמיד, במדיו הרשמיים של מרשל יוגוסלבי, כשמדליות רבות מקשטות את תזרו. אולם, לעתים קרובות, הוא נראה לבוש חליפה אורחית תפורה כראוי וחולצה לבנה מבריקה.

הוא חובב-חיות מושבע. כלבי-זאב עצום, ששמו "גמר", מלווהו בכל מסעיו.

טיטו נשוי בפעם השנייה. גם אשתו הראשונה וגם אשתו השנייה הולידו לו ילד, כל אחת. יוסף ברוז גולד ב-1892, בקומרובאק אשר בקרואטיה, למשפחת איכרים. הוא למד מסג' רות, כשפרצה מלחמת העולם הראשונה.

כשגויס לצבא האוסטרו-הונגרי, ערק אל הקוים הרוסיים. אך חזר ליוגוסלביה, אחרי פרוץ המהפכה האוקטוברית. ב-1920 הצטרף אל המפלגה הקומוניסטית הסודית ואירגן במח' תרת את אגודת פועלי המתכת. ב-1930 נאסר ונידון ל-4 שנות מאסר. בעוון "קשירת קשר".

כששוחרר טיטו ב-1934 מבית הסוהר נסע לוינה. עם פרוץ מלחמת ספרד, עבר לפאריס ששם עזר לגייס מתנדבים יוגוסלביים לחסיבה הבינלאומית, שלחמה בצבא הספרדי הרפובליקני קאי. הסלישה הנאצית של 1941 מצאה אותו בזאגראב אשר ביוגוסלביה.

5 הגדולים של המרשל. משנסתיימה המלחמה, היתה יוגוסלביה הרוסה. העם הירי גוסלבי, בן 15 מיליון נפשות, שיכל במלחמה למעלה מ-1.700.000 נפש. אלפי כפרים נחרבו. הארץ נשארה ללא מכונות וללא בדמות, התקלאות חרבה והתעשייה נחלקה.

בתחילה דאג טיטו לביזור שלטונו. כדי להשקיט את השאיפות הלאומיות של עמי המיעוטים — הקרואטים, הבוסניים, הסלובנים, המקדונים והמונטנגרים — שהתחסו באיבה אל הסרבים, משעבדיהם מאז, הקים טיטו "פדרציה"; לכל עם רפובליקה משלו, במתכונת הרפובליקות הסובייטיות. אולם המציאות היוגוסלביה אינה שונה מן הסובייטית: השלטון מרוכז, כמעט כולו, בידיו של המרשל עצמו. לאט לאט סילק מן השלטון את כל חברי "חזית העם", שלא היו קומוניסטים צרופים.

הוא דיקף את עצמו בחבריו מימי המחתרת הקומוניסטית היגורי סלביט מלפני 30 שנה: שרהתוך אדוארד קרדלי, ראש הבולשת הפוליטית ושרהפנים אלכסנדר נקביץ; מילובן דגילאס.

קוראיה, היה הצבא היוגוסלבי בעל המסורת המפוארת, מימי מלחמת הפרטיזנים — בכל ארצות הקומוניזם, והקימו בהן חילות אויר ושריון מודרניים וחזקים.

כשפרצו צבאות היטלר, באפריל 1941, אל מעבר לגבול היוגוסלבי, התכונן העולם למלחמה ממושכת ועקשנית. הארץ הררית, אינה-נוחה למלחמת-בונק של טאנקים. החיילים היוגוסלביים קנו להם שם בעולם כולו, כלהמים טובים.

כעבור 10 ימים, נשבר הצבא היוגוסלבי לרסיסים ונכבשה הארץ, ברח פטר הצעיר. העם היה מוזעזע מן המהלומה המדהימה. אמונו בצבא, במעמד השליט כולו, אבד לנצח.

בהרים התקבצו שריוי הלהמים, קמו חבורות פרטיזנים. שני שמות החלו להתבלט יותר ויותר, להאיר בעולם בזוהר, כמעט אגדתי. דראגיה מיכאלוביץ, שכחותיו היו מורכבים, בעיקר, מחיילי הצבא הסדיר המנוי צה, מבני העם הסרבי (המהווה רוב), הנאמנים למלך הגולה ושונאים ל"אדומים"; ומולו — "טיטו", חבר המפלגה הקומוניסטית, בן עם המיעוט הקרואטי, שאנשיו היו מדלת העם, אנשי ההרים, ששנאו את הגרמנים הפולשים ואת הגנרלים המקומיים, כמעט במידה שווה.

כעבור חודשים מעטים, לא היה כבר מקום לספק, מי מהשניים מצליח יותר: כמו תמיד, הוכיחו אנשי הצבא הסדיר, גם הפעם, שאינם מסוגלים ללחום בתנאים בלתי-רגילים, שלא שמעו אודותיהם באקדמיות; כי המשמעת העיוורת אינה הולמת את המלחמה הוצירה. ואילו החיילים החובבים, בסקודת מסקדים, שי למדו את תורת הגרילה בבית-הספר האכזרי של הקרב, הקשורים זה בזה באידיאל פוליטי ומשמעת-מתוך-הכרה, הסתגלו, חיש מהר, לחי נאים.

דמותו של טיטו העמידה בצל את יריבו. ב-1943 יסו הגימנים לערוך אופנטיבה רבתי על עמדותיו, כדי לחסל את כחותיו ולקחתו בסבי. הם כמעט הצליחו. אולם טיטו ואנשי מטהו, בלחית גודרי המפקדה, הצליחו להיחלץ מבין זרועות הכיתור. טיטו עצמו נפצע, אולם הודות למבנה-גופו החסון עלה בידו להמשיך במצעד בדרך ההרים, עד הרי בוסניה.

כאחד שנה, נבחר טיטו "מרשל של יוגוסלביה" ונשיא המועצה לשיחרור לאומי. הוא זכה להכרתן של מעצמות המערב ולעזרתן הפעילה. עתידו היה מובטח.

למגר רחבי-כתפיים. מיהו טיטו האיש? עד היום נשאר הדיקטטור המיסתורי ביותר בעולם. שום ביוגרפיה רשמית על תולדות חייו לא פורסמה. נעוריו לוטים ערפל סמיך.

שמו האמתי: יוסף ברוז, אולם כינויו, מימי ראשית המחתרת הקומוניסטית, דבק בו, עד כי הוא מופיע ברשימת חברי המפלגה בשם יוסף ברוז-טיטו.

טיטו, "וחמשת הגדולים" סוקרים את הצבא היוגוסלבי: עד פרוץ מלחמת רצבא החזק ביותר בבלקנים. מאז חל שינוי במצב: הסובייטים הגדילו את הצבא

איש בין פטיש וסדן: טיטו

